

Medelklassen och framtiden

NÄR TCO PRESENTERAR SIG SJÄLV används ibland uttrycksättet ”världens starkaste tjänstemannaorganisation”, och det med all rätt om man avser en centralorganisation för fackförbund som inte organiserar arbetare. TCO tillkom under gynnsamma omständigheter och utvecklades snabbt. Den blev en förebild för andra nordiska länder, även om ingen kan ta ifrån Finland att vara först med att bilda en centralorganisation för tjänstemän. I andra delar av världen har medelklassen organiserat sig fackligt i andra former, om den alls är organiserad.

Tack vare acceptans från LO kunde TCO redan från början hävda sig väl internationellt, och dess ställning stärktes efter det att man övergivit tanken på särskild tjänstemannaverksamhet vid sidan av den fackliga huvudfåran. Dock var det länge nödvändigt för tjänstemannaorganisationerna att samverka separat på nordiskt plan, eftersom den samlade arbetarrörelsens forum SAMAK inte var något alternativ på grund av deras partipolitiska obundenhet. Det definitiva steget mot huvudfåran togs i början av 1970-talet då TCO aktivt deltog i bildandet av NFS och EFS. Under 1990-talet återetablerades särskilda nordiska tjänstemannamöten, vilket bör ses i sammanhang med medelklassens ökade fackliga styrka.

Sedan slutet av 1980-talet upplever den fackliga rörelsen i Sverige, liksom i många jämförbara länder, svårigheter att rekrytera nya medlemmar. Samtidigt kan konstateras att den fackligt organiserade medelklassen får en allt större tyngd i samhällsekonomin i förhållande till den traditionella arbetarklassen, om man utgår från den sammanlagda lönesumman för de båda grupperna. Ett uttryck för detta är att löneförhandlingarna för de svenska privattjänstemännen, som en gång i tiden klagade över ”LO:s grimma”, 2010 kunde träffa avtal med

arbetsgivarparten före LO-förbunden. På den statliga sidan har TCO-förbunden traditionellt dominerat. Inom denna krympande sektor representerar dock Sacos förhandlingskartell numer (2009) ett kollektiv med lika stor lönesumma som OFR samtidigt som LO-förbunden helt marginaliserats. På det kommunala området har OFR i dag betydligt fler medlemmar än LO-förbundet Kommunal.

För att fortsättningsvis effektivt hävda medelklassens fackliga intressen önskar TCO en nära samverkan med Saco med sikte på samgående. En sådan framtid ter sig naturlig om man utgår från hur medlemskårens sammansättning utvecklats och hur de båda organisationernas ståndpunkter i sakfrågor alltmer sammanfaller. Detta konstaterades redan i den kartläggning som gjordes 1991 och utvecklingen har därefter fortsatt i samma riktning. Men vad som i verkligheten kommer att ske beror nu liksom då på hur de ledande företrädarna bedömer situationen. Det är trots allt enskilda personer som skapar historia och inte objektiva sakförhållanden.